

Н.В. ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО, К.В. КУНИЦЯ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДЕВЕЛОПЕРСЬКИХ ПРОЕКТІВ ТА УПРАВЛІННЯ ГОТЕЛЬНОЮ
НЕРУХОМІСТЮ В ДЕВЕЛОПЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток девелоперських проектів у готельно-ресторанній галузі вимагає комплексного підходу, який враховує специфіку цієї галузі та вимоги сучасного ринку. Ключовими факторами успіху є правильний вибір концепції, локації та інфраструктури, а також ефективне фінансування та управління проектом. Особливість розвитку девелоперських проектів у готельно-ресторанній галузі полягає в тому, що ця галузь об'єднує в собі елементи житлової, комерційної та розважальної нерухомості та сервісу для створення привабливого та конкурентоздатного продукту на ринку гостинності, вимагаючи особливого підходу та уваги до різноманітних аспектів. Готельно-ресторанна галузь потребує висококваліфікованого персоналу, який може забезпечити високий рівень обслуговування та комфорту для гостей. Розвиток девелоперських проектів у цій галузі вимагає особливої уваги до процесів найму, навчання та мотивації персоналу. В готельно-ресторанній галузі важливо створити сильний бренд та реалізувати ефективну маркетингову стратегію для привертання клієнтів. Розвиток девелоперських проектів передбачає розробку унікальної концепції та ідентичності, щоб відокремитися від конкурентів і залучити увагу цільової аудиторії. Після завершення будівництва важливо забезпечити ефективне управління операціями, щоб забезпечити якісне обслуговування гостей, оптимальне використання ресурсів та досягнення фінансової прибутковості проекту. Управління готельною нерухомістю в девелоперській діяльності включає в себе широкий спектр завдань та процесів, які орієнтовані на досягнення оптимальної ефективності та прибутковості проекту. Постійний моніторинг ринкових тенденцій, аналіз діяльності конкурентів та розробка стратегічних планів розвитку є необхідними аспектами управління готельною нерухомістю для забезпечення її конкурентоспроможності та прибутковості в майбутньому. Управління готельною нерухомістю в девелоперській діяльності є складним та багатоглястним процесом, який вимагає відповідальності, професіоналізму та ефективного керування ресурсами для досягнення успішних результатів.

Ключові слова: девелоперський проект, розвиток, девелопмент, інвестиційна діяльність, готельна нерухомість, готельно-ресторанний бізнес, розвиток, інвестування

N. YAKYMENKO-TERESHCHENKO, K. KUNITSIA
ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF DEVELOPMENT PROJECTS AND MANAGEMENT OF
HOTEL REAL ESTATE IN THE DEVELOPMENT ACTIVITY

The development of development projects in the hotel and restaurant industry requires a comprehensive approach that takes into account the specifics of this industry and the requirements of the modern market. The key success factors are the right choice of concept, location and infrastructure, as well as effective financing and project management. The peculiarity of the development of development projects in the hotel and restaurant industry is that this industry combines elements of residential, commercial and entertainment real estate and services to create an attractive and competitive product in the hospitality market, requiring a special approach and attention to various aspects. The hotel and restaurant industry needs highly qualified staff who can provide a high level of service and comfort for guests. The development of development projects in this field requires special attention to the processes of recruitment, training and motivation of personnel. In the hotel and restaurant industry, it is important to create a strong brand and implement an effective marketing strategy to attract customers. The development of development projects involves the development of a unique concept and identity in order to stand out from the competition and attract the attention of the target audience. After construction is complete, it is important to ensure effective operations management to ensure quality guest service, optimal use of resources and achieving financial profitability of the project. Management of hotel real estate in development activities includes a wide range of tasks and processes that are aimed at achieving optimal efficiency and profitability of the project. Constant monitoring of market trends, analysis of competitors' activities and development of strategic development plans are necessary aspects of hotel real estate management to ensure its competitiveness and profitability in the future. Management of hotel real estate in development activities is a complex and multifaceted process that requires responsibility, professionalism and effective management of resources to achieve successful results.

Keywords: development project, development, development, investment activity, hotel real estate, hotel and restaurant business, development, investment

Вступ. Розвиток девелоперських проектів у сфері готельної нерухомості вимагає комплексного підходу, ретельного аналізу ринку, ефективного управління процесами будівництва та подальшого управління готельною нерухомістю з метою забезпечення успішності та прибутковості проекту.

Девелоперські проекти можуть мати значний вплив на реалізацію антикризової програми суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу особливо у періоди економічної нестабільності або кризи, сприяючи економічному зростанню, створенню нових робочих місць та покращенню інфраструктури. Однак важливо враховувати потенційні негативні наслідки таких проектів на довкілля та спільноту, і розробляти стратегії мінімізації їх впливу.

Девелоперські проекти можуть стати джерелом нових інвестицій, створення робочих місць та економічного зростання у регіоні. Це може сприяти відновленню економічної активності під час кризи

та сприяти реалізації антикризової програми. Будівництво готелів, ресторанів та інших об'єктів може призвести до створення нових робочих місць у місцевій економіці, що сприяє зменшенню безробіття та покращенню соціально-економічного стану громади. Крім того, може сприяти розвитку інфраструктури та створенню нових послуг для місцевих мешканців та туристів. Це може включати розвиток транспортної інфраструктури, розвиток торговельних та розважальних об'єктів тощо.

Аналіз основних досягнень і літератури. Дослідженням питань розвитку девелоперських проектів та управління нерухомістю в девелоперській діяльності займалася низка дослідників, зокрема Є. В. Бондаренко, Б. В. Дерев'яноко, Білоброва Т. О., Лисицин О. Б. та інші [1-4]. Проте більшість наукових пошуків здійснювалась у аспекті управління діяльністю підприємства, тому питання розвитку девелоперських проектів та управління нерухомістю

в девелоперській діяльності потребує подальшого вдосконалення.

Мета роботи. Розробка теоретичних підходів до розвитку девелоперських проектів та управління нерухомістю в девелоперській діяльності на ринку готельної нерухомості з метою забезпечення сталого та ефективного функціонування готельно-ресторанної галузі.

Викладення основного матеріалу дослідження. У ході реалізації девелоперського проекту в галузі готельної нерухомості під час складання бізнес-моделі виникає безліч питань, як загальних, так і пов'язаних з індивідуальними особливостями кожного конкретного проекту.

В умовах суттєвої обмеженості ресурсів, необхідних для реалізації інвестиційних проектів, а також високих ризиків, з якими може зіткнутися інвестор на будь-якому етапі розвитку проекту, необхідно виважено підходити до моделювання бізнес-процесів, що становлять девелоперську діяльність, і перш за все особлива увага приділяється оптимізації основних параметрів бізнес-моделі [5].

Реалізація девелоперських проектів потребує великих капіталовкладень на довгостроковій основі. У зв'язку з обмеженістю фінансових ресурсів девелоперів однією з основних проблем стає забезпечення достатності коштів для реалізації проектів. Основним учасником процесу створення об'єктів комерційної нерухомості є девелопер, однією з головних функцій якого є залучення фінансування на проект. Девелопер здійснює процес фінансування у кілька етапів:

1. попереднє вивчення життєздатності проекту (визначення його доцільності, оцінюючи витрати та запланований прибуток);

2. розробка плану реалізації проекту;

3. безпосередня організація фінансування, що включає: оцінку можливих форм фінансування та вибір конкретної форми; визначення фінансуючих організацій; визначення структури джерел фінансування;

4. контроль виконання плану і умов фінансування.

Фінансування проекту може здійснюватися як за рахунок власних коштів, так і за рахунок позикових та залучених. Визначення схеми фінансування, сукупності тих чи інших джерел є основним завданням девелопера, оскільки від обраної схеми залежить і змінюється ефективність фінансування та ефективність проекту загалом.

Завдання вибору оптимальних параметрів при розробці проекту – типове, воно виникає на початковому етапі будь-якого інвестиційного проекту. Природно, індивідуальні характеристики об'єкта нерухомості, що будується, обумовлюють наявність певних параметрів, які потребують оптимізації.

У звичайному випадку аналіз основних параметрів здійснюється на етапі обґрунтування інвестицій або на етапі техніко-економічного обґрунтування проекту. При цьому у складі грошового потоку виділяються елементи, які

залежать від параметрів, що оптимізуються. Такі елементи можна виділити у грошових потоках від інвестиційної та операційної діяльності [6].

У рамках здійснення фінансової діяльності склад учасників визначається кредитними та іншими фінансовими організаціями, що беруть участь у реалізації проекту. Оптимізація фінансової складової діяльності зводиться до створення оптимальних умов залучення позикових коштів. Якщо в докризовий період часу термін кредиту міг не перевищувати період будівництва, то для цілей реалізації проектів житлового будівництва в поточних економічних умовах необхідне залучення кредиту на термін, що часто перевищує період будівництва, що обумовлено низькими темпами продажів об'єктів і як наслідок низькими темпами погашення тіла кредиту.

Успіх девелопменту багато в чому залежить від того, як організовано фінансування девелоперських проектів. Залежно від конкретних умов і специфіки проекту, в світовій практиці застосовуються різні методи їх фінансування. Серед найпоширеніших можна зазначити наступні:

- банківські кредити і кредитні лінії;
- зобов'язання і гарантії третіх осіб;
- лізинг;
- боргові зобов'язання в формі акцій або облигацій.

Схеми фінансування комбінуються у різних пропорціях. Зокрема, практикуються такі схеми проектного фінансування:

- будівництво - володіння - експлуатація» (*Build – Own – Operate*);

- будівництво – експлуатація – передача прав власності» (*Build – Operate – Transfer*);

- будівництво – придбання прав власності – експлуатація – передача прав власності та отримання дивідендів (*Build – Own – Operate – Transfer*);

- інші схеми, в яких поєднуються фінансування з обмеженим регресом та фінансування під гарантії.

Слід зазначити, що організаційна форма та структурні характеристики девелопменту багато в чому визначаються прийнятою схемою фінансування. У свою чергу схеми фінансування залежать від схеми девелоперської діяльності. У світовій практиці можна виділити дві основні схеми девелопменту.

За першою схемою девелопер працює за гонорар і не бере на себе фінансові ризики. За цієї схеми інвестор наймає девелопера, наприклад, для будівництва будівлі «під ключ» і для здачі підприємцям в оренду його площ. Девелопер обирається, як правило, на конкурсній основі. Проектування, необхідні погодження з владою та будівництво проводиться на гроші замовника, а девелопер несе відповідальність за якість робіт та за весь проект загалом. Сума гонорару у складних проектах може перевищувати 10 % їхньої вартості.

За другою схемою комерційна нерухомість створюється девелопером як одноосібним

організатором проекту. Поряд з виконанням девелопером тих ж функцій, він сам розробляє та реалізує схему фінансування проекту. В основі фінансової схеми здійснення проекту тут, як правило, складають власні засоби девелопера [7].

Застосовувані схеми фінансування великих девелоперських проектів зазвичай є різними комбінаціями власних коштів девелопера, залучених інвестицій, банківських кредитів та передоплати майбутніх орендарів. За такого фінансування ризики для девелопера досить високі, тому він отримує істотну частку в об'єкті нерухомості, що створюється. Більшість експертів вважають такий девелопмент найскладнішим із усіх операцій на ринку комерційної нерухомості, так як при реалізації проекту він поєднує і несе відповідальність за ріелторські, будівельні та фінансові операції. Приймаючи на себе основну частину ризиків, девелопер повинен прорахувати ймовірність їх настання, вжити всіх можливих заходів для їхньої мінімізації. Складність та ризики під час реалізації девелоперських проектів багаторазово зростають у кризових умовах. У період світової фінансово-економічної кризи років наочно проявилися переваги та недоліки різних схем фінансування девелоперської діяльності. Слід зазначити, що в період світової фінансово-економічної кризи було припинено реалізацію значної частини міжнародних інвестиційних проектів [8].

Таким чином, аналіз зазначених вище основних параметрів схем фінансування, що впливають на ефективність реалізації девелоперських проектів, з урахуванням їх особливостей, а також поточних економічних реалій дозволяє приймати більш правильні рішення в просуванні проекту. Саме у здатності враховувати актуальні проблеми ринку полягає потенціал зростання девелоперських компаній.

Управління готельною нерухомістю в девелоперській діяльності. Інвестиції в готельну нерухомість є одними з найскладніших з погляду управління ними. Саме тому власнику готелю необхідно добре розбиратися в існуючих підходах до управління даної категорії комерційної нерухомості. Вибір правильної стратегії та партнера з управління готелем істотно впливає на прибутковість інвестиційного проекту, терміни його окупності та, як наслідок, збільшення капіталізації бізнесу в цілому.

Зміни в структурі варіантів управління готельною нерухомістю, що використовуються, пов'язані тим, що вимоги інвесторів щодо ключових інвестиційних показників та впливу на операційну діяльність готелів суттєво зросли. Саме цей факт визначив еволюційний розвиток альтернативних варіантів управління готельною нерухомістю. Причому трансформація торкнулася як істотних умов угоди на керування, так і альтернативних варіантів керування готельною нерухомістю.

На сьогодні фахівці виділяють п'ять ключових моделей управління готельною нерухомістю: угоду

про управління; франчайзинг; угоду про керування з третьою стороною; менчайзинг та оренда готельної нерухомості.

На етапі розвитку готельний бізнес активно розвивається, будучи одним із найпривабливіших способів вкладення великого капіталу як вітчизняних, так і іноземних інвесторів. Однак, незважаючи на стабільно високий рівень інтересу до готельного ринку нерухомості з боку міжнародних та національних компаній, інвестиційна активність у країні, як і раніше, обмежена недоліком реального інвестиційного продукту. Інакше кажучи, загалом обсяг інвестицій у готельний бізнес невеликий, насамперед через недостатню кількість готельної нерухомості на ринку [9].

Нині значна частина матеріальної бази туризму потребує оновлення. Готельний бізнес останнім часом стає цікавим не лише великим компаніям чи корпораціям, але й привертає увагу з боку досить дрібних компаній та приватних підприємців.

Готельна нерухомість – це складний інвестиційний об'єкт, перш за все тому, що з усіх активів готель є найбільш довго окупним, зокрема, термін окупності у тризіркового готелю навіть за найсприятливішого для інвестора результату буде не менше 7-8 років. Слід звернути увагу на кілька важливих проблем, які доводиться вирішувати від початку реалізації інвестиційного проекту готельної нерухомості.

1. Готовність до відстроченого отримання доходів. Компанії, що працюють з готелями, не потрапляють до тих, хто орієнтований на отримання найбільшого прибутку в найкоротші терміни, наприклад, як у разі інвестування земельних ділянок.

2. Облік чинників, які знижують рентабельність. Як правило, адміністрації міст пропонують інвестору ділянки з обтяженням (наприклад, зі старим житлом), об'єкти, що діють, пам'ятники архітектури.

3. Подолання форс-мажорних обставин. Проблемні ділянки можуть спричинити призупинення робіт на деякий термін, наприклад, розселення кварталу зі старого житла.

4. Освоєння зайвих площ. Іноді територій, що надаються, під забудову готелю виявляється занадто багато, а для зведення потрібні точкові ділянки (приблизно 0,6 га під готель загальною площею 20 тис. кв. м.)

5. Наявність чітких критеріїв вибору місця для забудови. Вибір на користь окремої ділянки, щоб господарські комунікації готелю не перетиналися з інфраструктурою інших об'єктів, є найбільш вдалим варіантом.

За оцінками фахівців, обсяг готельного ринку збільшується в середньому на 15–20 % на рік, що свідчить про гарні перспективи цього сегменту нерухомості. Однак на сьогоднішній день для інвестиційних компаній цей сектор не є пріоритетним, оскільки потенціал інших напрямів комерційної нерухомості ще великий у більшості регіонів. Проте вже наразі намітилися певні

позитивні тенденції. Почали з'являтися інвестиційні компанії, що орієнтуються на довгострокову перспективу, в якій готельна нерухомість виходить на перший план через насичення ринку офісними та торгівельними центрами. Також інвестори вже зараз охоче вкладають кошти у готелі у складі багатофункціональних комплексів, отримуючи можливість швидко окупити частину проекту.

У готельному бізнесі виділяють такі напрями та структуру інвестування:

1. Будівництво.

2. Купівля об'єктів нерухомості, що діють.

При купівлі готелю виникають певні проблеми з оцінкою нерухомості. Купуючи готель, компанія-інвестор стикається з особливостями оцінки вартості як звичайного об'єкта нерухомості, а не як майнового комплексу, на базі якого здійснюється готельний бізнес. Продавець оцінює готель виходячи з вартості квадратних метрів, що продаються, причому за ціною новобудови, що значно здорожчує об'єкт, роблячи його менш привабливим з інвестиційної точки зору порівняно з житловою або торгівельно-офісною нерухомістю.

3. Інвестиції з одержання рентного доходу.

Для сбудівництва нових готелів нерідко доводиться залучати власні кошти з обороту, причому отримувати прибуток можна буде лише через 3-5 років як мінімум, з огляду на терміни окупності вкладень. Якщо залучаються позикові кошти, то вибудувати технологію, за якої можна наочно показати банку чи інституційному інвестору, як саме компанія збирається завантажувати готель та керувати ним, буває досить складно.

4. Бренд у галузі готельного бізнесу та ринку готельних послуг.

Франшиза обмежує можливості розвитку комплексу. Робота з франшизи передбачає чітке дотримання стандартів обладнання готелів та сервісу, оснащення, фіксовану площу громадських зон, гостьових номерів і ванних кімнат, інтер'єр і технічне оснащення будівлі. Разом з тим, це перевірені технології, які успішно використовуються в готелях по всьому світу, можливість самостійно приймати рішення щодо подальшого розвитку компанії або відкриття нового готельного комплексу.

З точки зору організації та управління готельні комплекси є складними системами, які складаються з різних взаємопов'язаних відділів і підрозділів, таких як служба управління номерним фондом; адміністративний відділ; комерційний відділ; служба харчування; інженерно-технічні підрозділи; допоміжні служби [10].

Висновки. Розвиток девелоперських проектів та управління готельною нерухомістю є двома ключовими складовими в сучасній девелоперській діяльності, які мають величезне значення для економіки та соціального розвитку. Зокрема, створює економічний вплив, створює робочі місця, привертає інвестиції, сприяє розвитку інфраструктури та підвищенню економічного рівня регіонів. Готельна нерухомість, зокрема, грає

важливу роль у туристичній індустрії, привертаючи туристів та сприяючи розвитку господарства. Девелопмент сприяє покращенню житлових умов, комерційної та соціальної інфраструктури, що позитивно впливає на якість життя мешканців. Управління готельною нерухомістю дозволяє забезпечувати комфортне та якісне проживання для туристів та подорожуючих. Девелоперські проекти, особливо у сфері готельної нерухомості, часто впроваджують інноваційні технології та зелені практики для підвищення ефективності та сталості будівництва та експлуатації. Крім того, розвиток девелоперських проектів і управління готельною нерухомістю привертають інвесторів, які бачать в цьому перспективність та можливість отримання прибутку. Загалом, розвиток девелоперських проектів та ефективне управління готельною нерухомістю є ключовими складовими для сталого розвитку економіки, підвищення життєвого рівня населення та створення сприятливого середовища для бізнесу та туризму.

Список літератури

1. Бондаренко Є. В., Яценко І. В. Підвищення ефективності інвестиційнобудівельного процесу за рахунок використання концепції та послуг девелоперських компаній. Вісник Національного транспортного університету. 2015. Вип. 3 (33). С. 65–69.
2. Дерев'яно Б. В. Нові види господарської діяльності як резерв розширення предмета регулювання господарським законодавством. Правове забезпечення соціально-економічного розвитку: стан та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри господарського права Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця, 11–12 жовтня 2019 року). Наук. ред. А. Г. Бобкова, А. М. Захарченко. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 80–81. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/7462>.
3. Білоброва Т. О. Девелопмент на ринку нерухомості України. Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. 2008. № 4 (31). С. 54–59.
4. Лисицін О. Б. Моделі інноваційного розвитку девелоперських компаній. Тези доповіді на V міжнародній конференції «Управління проектами в розвитку суспільства». Київ, 22–23 травня 2008 р. Київ. 2008. С. 107–108.
5. Менеджмент та управління проектами в будівельній галузі: навч. посіб. / Під ред. І.А. Ажаман, Т.В. Смелянець. Одеса: ОДАБА, 2018. 268 с.
6. Управління ресурсами підприємства: монографія / за заг. ред. к.е.н., проф. Г. О. Швиданенко. К.: КНЕУ, 2014. 418 с.
7. Управління сучасним готельним комплексом: навч. посіб. / За редакцією члена кор. НАН України, д.е.н., професора Дорогунцова С.І. К.: ЛіраК, 2005. 520 с.
8. Полтавець М.О. Девелопмент інвестиційно-будівельної діяльності будівельних організацій: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 126 с.
9. Луцяк В.В., Польова О.Л., Ставська Ю.В., Мостенська Т.Г. Управління бізнес-процесами в ГРС: навчальний посібник. Вінниця: ВНАУ. 331 с.
10. Павлов І.Д., Арутюнян І.А., Полтавець М.О. Керування проектами та системотехніка в будівництві: навчально-методичний посібник. Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2018. 150 с.

References (transliterated)

1. Bondarenko Ye. V., Yatsenko I. V. Pidyshchennia efektyvnosti investytsiinobudivelnogo protsesu za rakhunok vykorystannia kontseptsii ta posluh developerskykh kompanii. Visnyk

- Natsionalnoho transportnoho universytetu. 2015. Vyp. 3 (33). S. 65–69.
2. Derevianko B. V. Novi vydy hospodarskoi diialnosti yak rezerv rozshyrennia predmeta rehuliuвання hospodarskym zakonodavstvom. Pravove zabezpechennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku: stan ta perspektyvy: Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoї 35-richchii kafedry hospodarskoho prava Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stusa (m. Vinnytsia, 11–12 zhovtnia 2019 roku). Nauk. red. A. H. Bobkova, A. M. Zakharchenko. Vinnytsia: Donetskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa, 2019. S. 80–81. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/7462>.
 3. Bilobrova T. O. Development na rynku nerukhomosti Ukrainy. Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy. 2008. № 4 (31). S. 54–59.
 4. Lysytsin O. B. Modeli innovatsiinoho rozvytku developerskykh kompanii. Tezy dopovidı na V mizhnarodnii konferentsii «Upravlinnia proektamy v rozvytku suspilstva». Kyiv, 22–23 travnia 2008 r. Kyiv. 2008. S. 107–108.
 5. Menedzhment ta upravlinnia proektamy v budivel'ni haluzi: navch. posib. / Pid red. I.A. Azhaman, T.V. Smelianets. Odesa: ODABA, 2018. 268 s.
 6. Upravlinnia resursamy pidpriemstva : monohrafiia / za zah. red. k.e.n., prof. H. O. Shvydanenko. K. : KNEU, 2014. 418 s.
 7. Upravlinnia suchasnym hotelnym kompleksom: navch. posib. / Za redaktsiieiu chlena kor. NAN Ukrainy, d.e.n., profesora Dorohuntsova S.I. K.: LiraK, 2005. 520 s.
 8. Poltavets M.O. Development investytsiino-budivel'noi diialnosti budivel'nykh orhanizatsii: navch.-metod. posibnyk. Zaporizhzhia: ZNU, 2020. 126 s.
 9. Lutsiak V.V., Polova O.L., Stavka Yu.V., Mostenska T.H. Upravlinnia biznes-protsesamy v HRS: navchalnyi posibnyk. Vinnytsia: VNAU. 331 s.
 10. Pavlov I.D., Arutiunian I.A., Poltavets M.O. Keruvannia proektamy ta systemotekhnika v budivnytstvi : navchalno-metodychnyi posibnyk. Zaporizhzhia: Vydavnytstvo ZDIA, 2018. 150 s.

Надійшла (received) 14.08.2023

Відомості про авторів / About the Authors

Якименко-Терещенко Наталія Василівна (Yakymenko-Tereshchenko Nataliia) – доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», завідувач кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу; м. Харків, Україна; ORCID: 0000-0003-2927-7989; e-mail: Nataliia.Iakymenko-Tereschenko@khpі.edu.ua.

Куніця Катерина Вікторівна (Kunitsia Kateryna) – кандидат технічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу; м. Харків, Україна; ORCID: 0000-0001-5577-7026; e-mail: ekaterina.kunitsia@khpі.edu.ua.